

برنامه ها و خدمات بهداشت حرفه ای :

مهمترین برنامه ها و خدمات بهداشت حرفه ای برای دستیابی به اهداف فوق عبارتند از :

۱. شناسایی ، اندازه گیری ، ارزشیابی و کنترل عوامل زیان آور محیط کار

الف) شناسایی :

اولین اقدام کارشناس بهداشت حرفه ای شناسایی ، عوامل زیان آور محیط کار است. برای این کار مهندس بهداشت حرفه ای از محل کار بازدید مقدماتی کرده و فرایند و پروسه کاری را مورد شناسایی قرار می دهد، مواد اولیه ، مواد بینابینی و محصولات و تجهیزات را بررسی کرده و با استفاده از آنها منابع احتمالی آلودگی را تعیین و اولویت بندی می کند.

ب) اندازه گیری :

برای تعیین مقدار و آگاهی از میزان و شدت آلودگی و همچنین تعیین کارایی اقدامات کنترلی می بایست این عوامل را اندازه گیری کرد. برای این کار کارشناس بهداشت حرفه ای از روشها و تجهیزات مختلفی مثل صداسنج ، ارتعاش سنج ، لوله های گازياب ، لوکس متر و ... استفاده کند.

ج) تفسیر نتایج (ارزیابی) :

نتایج حاصل از اندازه گیری محیطی و بیولوژیکی به تنهایی معنی و مفهومی نداشته و باید آنها با توجه به استاندارد های بهداشت حرفه ای

موجود مورد ارزیابی قرار داد و به عبارتی این نتایج را تفسیر و مورد تجزیه و تحلیل قرار داد.

د) کنترل :

پس از اندازه گیری ، مقایسه نتایج آن با استانداردهای مربوطه و با در نظر گرفتن شرایط کار و قابلیت های جسمی و فیزیولوژیک افراد ، اقدامات لازم برای کنترل عوامل زیان آور محیط کار و پیشگیری از تأثیر این عوامل بر روی کارگران به عمل می آید. مهمترین این اصول کنترلی عبارتند از:

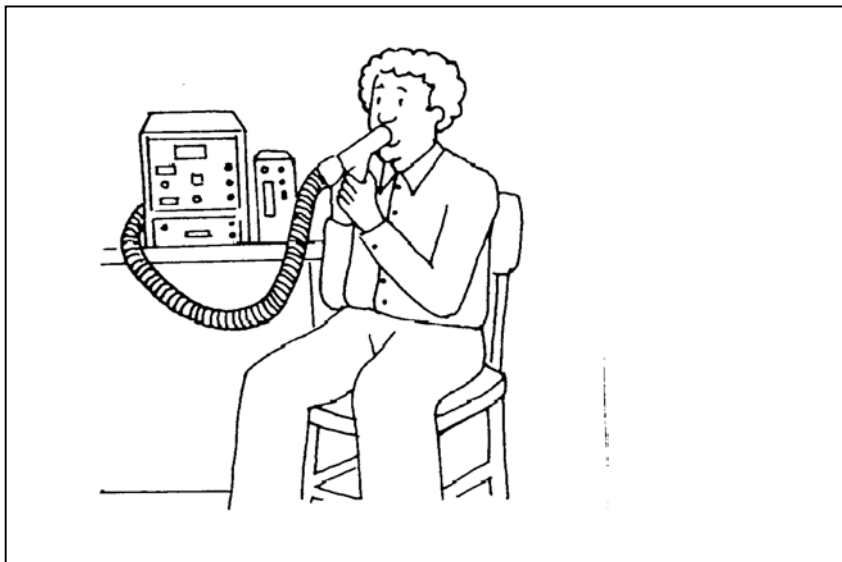
الف) اقدامات کنترل مهندسی مثل تهویه صنعتی ، ایزولاسیون منابع خطر و

ب) اقدامات مدیریتی مثل گردش کاری ، کاهش مدت تماس با عوامل زیان آور.

ج) وسایل حفاظت فردی

۲- معاینات پزشکی :

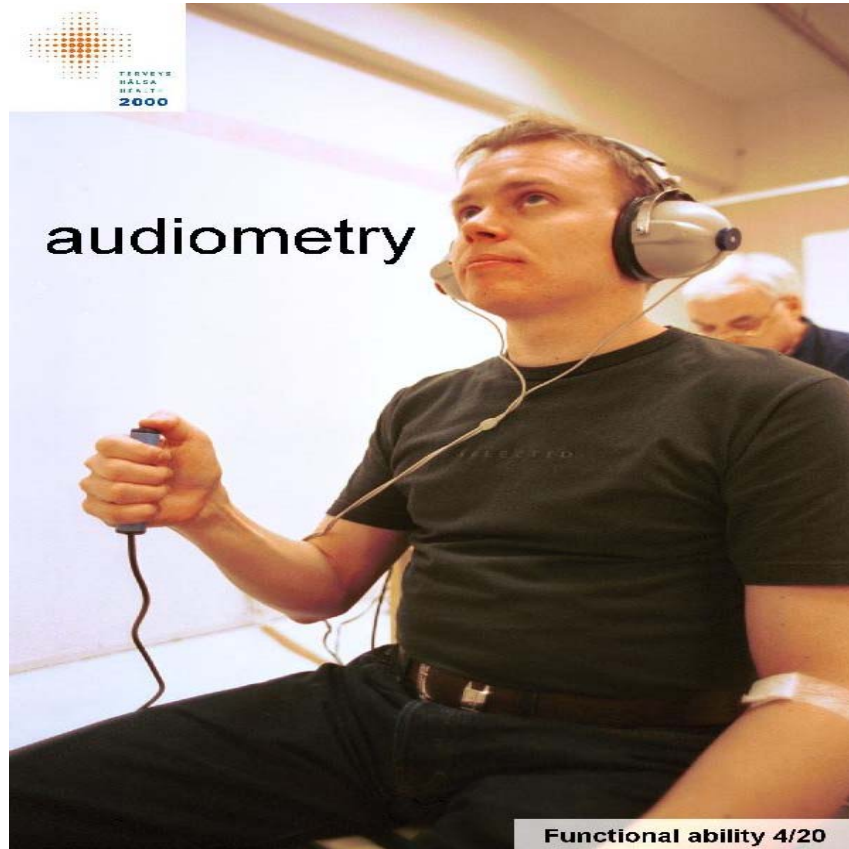
یکی از مهمترین و اصلی ترین برنامه های بهداشت حرفه ای که با همکاری متخصصان طب کار انجام می شود معاینات پزشکی می باشد . این معاینات شامل موارد زیر می باشد:

الف) معاینات پزشکی قبل از استخدام :

امروزه متخصصان بهداشت حرفه ای بر این عقیده هستند که هر فرد برای کار معینی مناسب است و هر کس به تناسب استعداد و توانایی خود ، درخور کاری است و به عبارتی نه تنها افراد سالم بلکه آنانکه نقص بدنی دارند و یک یا چند عضو بدن خود را نیز از دست داده اند اگر برای کار مناسب انتخاب شوند در کار خود موفق خواهند بود.

بنابراین لازم است همه متقاضیان کار قبل از استخدام از نظر سلامتی و توانایی انجام کار مورد معاینه پزشکی قرار گیرند . مهمترین اهداف معاینات قبل از استخدام عبارتند از :

- تعیین استعداد بدنی و قابلیت شخص برای کار مورد نظر
- حفظ صنعت ، سرمایه و سلامت دیگر کارگران .
- تعیین حدود سلامتی متقاضی و محدودیتهایی که باید در کار بعدی خود داشته باشد.
- تشخیص زودرس بیماریها و درمان آنها
- تعیین بیماریها و نواقص قبلی متقاضی و ثبت در پرونده تا بعداً در زمره بیماریهای ناشی از کار منظور نشود.
- کشف بیماریهای مسری کارگر و جلوگیری از انتشار آنها
- تعیین فواصل معاینات بعدی با توجه به وضع کارگر و شرایط محیط کار .
- تشکیل پرونده بهداشتی و استفاده از آن در مراجعات کارگر .
- آشنا شدن به روحیات و اطلاعات بهداشتی کارگر .

ب) معاینات پزشکی دوره ای :

معاینات دوره ای در فواصل زمانی معین و به منظور دستیابی اهداف زیر انجام می شود :

- تشخیص زودرس بیماریها و عوارض ناشی از کار و اقدام به درمان فوری آنها.
- توصیه برای تغییر شغل و یا محدود کردن کار افراد بیمار .
- تعیین اثر محیط کار بر سلامت کارگران .
- ارزشیابی روشهای پیشگیری و ایمنی .
- جلوگیری از انتقال و انتشار بیماریهای واگیردار .

ج) معاینات شغلی اختصاصی

علاوه بر معاینات قبل از استخدام و دوره ای بسته به شرایط محیط کار و نوع عوامل زیان آور موجود ممکن است معایناتی تحت عنوان زیر انجام شوند.

- معاینات اختصاصی کارگران مشاغل سخت و زیان آور .
- معاینات پزشکی جوانان و زنان.
- معاینات در موقع تغییر شغل .
- معاینات در موقع برگشت به کار پس از بیماری .
- معاینات پزشکی مدیران .

۳- برنامه های مربوط به حفاظت و ایمنی .

۴ - برنامه های مربوط به آموزش اصول بهداشت حرفه ای .

۵- تغذیه و بهداشت مواد غذایی .

۶- نظارت بر امکانات درمانی و کمک‌های اولیه .

۷- برنامه های مربوط به نوتوانی .

منابع :

۱- قاسم خانی ، مهدی ، شناسایی عوامل شیمیایی محیط کار (گازها و بخارات) ، چاپ سوّم ، توسعه فرهنگی انتشارات نخل ، تهران ،

۱۳۷۴

۲- چوبینه ، علیرضا و امیرزاده ، فرید ، کلیات بهداشت حرفه ای ، انتشارات کوشا مهر ، شیراز ، ۱۳۷۸

۳- حلم سرشت ، پریش و دل پیشه ، اسماعیل ، بهداشت کار ، انتشارات چهر ، تهران ، ۱۳۶۸

۴- عقیلی نژاد ، ماشاء... و مصطفایی ، مسعود ، طب کار و بیماریهای شغلی ، جلد اول ، انتشارات ارجمند ، تهران ، ۱۳۷۹

6- Indira Ashton, Monitoring for health hazards at work , Seconf Edition